

ELS AMFIBIS I ELS RÈPTILS D'ANDORRA

Gripaus, granotes,
tritons, salamandres,
llangardaixos, serenalles,
vidriols i serps

ELS AMFIBIS D'ANDORRA

Gripaus, granotes,
tritons i salamandres

Cicle de vida del gripau comú

- Els amfibis van evolucionar a partir d'un grup de peixos fa uns 370 milions d'anys i n'hi ha al voltant de 5.000 espècies que viuen a tot arreu excepte els mars, els pols i alguns deserts molt secs.
- Tenen la pell nua sense escates, pels o plomes.
- Ponen ous que es desclouen donant a una larva que fa la metamorfosi per convertir-se en un jove.
- Viuen i estan actius en indrets humits o a l'aigua.
- Les granotes i gripaus tenen el cap gran, el cos curt i gruixut, extremitats posteriors llargues i no tenen cua.
- Les salamandres i els tritons tenen el cap petit, el cos prim i allargat i cua llarga.

Els tòtils viuen al sud d'Andorra, els mascles duen els ous entortolligats a les potes.

La granota roja és segurament l'amfibi més abundant i àmpliament distribuït d'Andorra.

Els cap-grossos de tòtil poden trigar més d'un any a fer la metamorfosis i poden fer-se molt grossos.

Durant la còpula, el mascle de tritó pirinenc subjecta a la femella amb la cua.

ELS RÈPTILS D'ANDORRA

Llangardaixos, serenalles, vidriols i serps

Cicle de vida d'una serenalla

- Els rèptils actuals van aparèixer per l'adaptació a una vida plenament terrestre d'un grup d'amfibis primitius fa 240 milions d'anys i les 6.600 espècies actuals viuen a tot arreu, excepte els pols.
- Tenen la pell coberta d'escates i plaques.
- Ponen ous coberts per una closca rígida que protegeix la cria de la dessecació.
- Necessiten una certa temperatura ambiental per poder estar actius.
- Les serenalles i els llangardaixos tenen 4 extremitats, parpelles i el timpà visibles a diferència de les serps.
- El vidriol, per la seva manca d'extremitats i cos allargat sembla una serp, però es troba més emparentat amb els llangardaixos i les serenalles.

Els rèptils muden la pell per tal d'evitar el seu desgast i perquè creixen continuament al llarg de la seva vida i la pell és massa petita respecte la mida corporal.

Altres espècies, com algunes serenalles andorranes, tot i pondre ous, els retenen durant algunes setmanes dins el cos per facilitar la seva incubació.

La majoria de les serps andorranes ponen ous que s'incuben amb la temperatura ambiental.

Algunes espècies com aquest vidriol viuen en indrets freds i retenen dins el cos de la femella ous sense closca fins a l'eclosió, parint cries vives.

ON VIUEN

Els hàbitats

Prats i tarteres alpines i subalpines

Encara que sembli sorprenent, a les muntanyes més amunt dels 1.600 m d'altitud hi ha algunes espècies de rèptils i amfibis que viuen a les tarteres i els prats. Es tracta d'uns ambients naturals força freds que són poc idonis per aquests animals i que els obliguen desenvolupar estratègies i adaptacions per sobreviure.

Els tritons palmats són fonamentalment aquàtics i habiten els llacs d'alta muntanya.

La granota roja, es prou resistent al fred com per sobreviure a períodes curts de congelació.

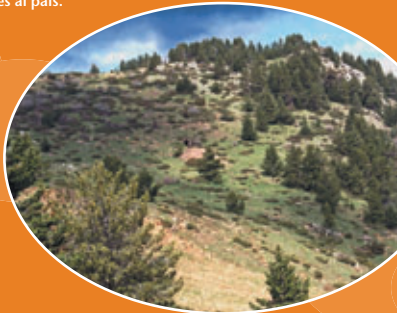
La serenalla pallaresa viu a les tarteres entre els 2.200 i els 2.800 m d'altitud desenvolupant tot el seu cicle de vida anual en 4 mesos.

Segurament el rèptil més bonic d'Andorra és el llangardaix pirinenc, les femelles poden pondre fins a 16 ous.

Bosc, rocams i prats secs submediterranis

Aquests ambients es troben a l'extrem sud d'Andorra per sota dels 1.400 m d'altitud i són l'hàbitat d'espècies de clima càlid i moderadament sec, bastant escasses al país.

El tòtil, és un gripau de costums discrets i nocturns, sovint les seves larves es troben als abeuradors.

Els lllangardaix ocel-lat és força ràpid i àgil, s'amaga ràpidament entre la vegetació.

La serp verd i groga és la més grossa d'Andorra tot i que rarament supera el 180 cm.

La serenalla cua-llarga, viu entre els matolls a la solana de Sant Julià de Lòria.

ON VIUEN

Els hàbitats

Rius, rieres i torrents

Els ambients aquàtics de les valls, rius, rieres i torrents són hàbitats per amfibis adults o larves d'aigües fredes i oxigenades, però també en els indrets més assolellats, per alguns rèptils.

El gripau comú és l'amfibi més gros d'Andorra, es troba actiu durant les nits humides.

La salamandra amb els seus colors llampants, és més aviat escassa a Andorra, les seves larves són més evidents.

Característic dels torrents pedregosos, d'aigües netes i fredes, el tritó pirinenc és abundant a Andorra.

La serp d'aigua viu a les rieres ben assolellades i imita l'escorçó per confondre als seus enemics.

Prats i pedregars temperats

Els camps, prats, rocams i marges de bosc situats a mitjana altitud, tenen un clima humit i temperat que permeten una diversitat d'ambients que fa possible la confluència d'un gran nombre d'espècies d'amfibis i rèptils.

L'escorçó, tot i que pot trobar-se les tarteres fins a 2.400 m d'altitud, és als prats i pedregams situats per sota els 1.800 m, abundant.

La serp llisa septentrional, és petita i discreta, es mou sota les pedres cercant les serenalles de les que s'alimenta.

Sens cap dubte es la serenalla roquera el rèptil andorrà més abundant i estès, fins hi tot pot habitar els murs de les cases.

Els vidriols duen una vida força amagadissa entre l'herba alta dels prats o sota pedres i troncs on mengen insectes però especialment llímacs.

LA SERENALLA PALLAresa

Vivint vora els cims

La història

El 1974, científics de la universitat de Perpinyà esmenten la presència de serenalles als cims del nord-oest d'Andorra que classifiquen dins una espècie ibèrica d'alta muntanya. El 1994 un estudi sobre la morfologia de les serenalles pirinenques inclou les poblacions andorranes com una espècie diferent: la serenalla pallaresa.

On viu?

La serenalla pallaresa habita tarteres per sobre els 2.200 m d'altitud fins els 2.800 m, als massissos de la Pica d'Estats, Monroig, NO d'Andorra i la vall de Vicdessos (Arieja). Ocupa un hàbitat extrem i restrictiu degut a les baixes temperatures i l'escàs menjar.

On és?

A Andorra hi ha aproximadament 41 tarteres amb força pendent, orientades al sud o l'est on hi viu aquesta serenalla. Això representa com a mínim el 60 % de la seva població mundial. A Andorra hi ha aproximadament al voltant de 8.000 a 3.000 serenalles d'aquesta espècie.

Com és?

La serenalla pallaresa, no sobrepassa els 7 cm del cap a la base de la cua. La seva coloració és gris clara amb taquetes dorsals negres, amb dues línies de color groc pàl·lid i el ventre de color groc intens.

Què fa?

Només està activa des del maig al setembre. Tot just després de la hibernació, les serenalles copulen i ponen els ous a finals de juny, naixent els petits a finals d'agost. Cada femella es reproduïx un cop a l'any produint només de 2 a 4 ous.

Què menja?

Menja insectes i algunes aranyes, preferint les preses més abundants a les més rares, com per exemple les indigestes formigues. Fins hi tot alguns individus mosseguen i s'empassen les cues d'altres.

Com l'ajudem?

Malgrat el seu nom, la major part de les serenalles pallareses viuen a Andorra, per tant cal fer un esforç per conservar el que probablement és l'animal més singular del país.

La humanització del medi i l'expansió de la seva competidora la serenalla roquera són algunes de les amenaces.

EL TRITÓ PALMAT

Sobreviure a les truites

El tritó palmat a Andorra

És comú al nord de la Península Ibèrica, trobant-se des de Catalunya a Galícia, quasi tota França i Gran Bretanya, sud de Bèlgica, Luxemburg i Holanda, i l'extrem oest d'Alemanya, Txèquia i Suïssa. No obstant, a Andorra és l'amfibi més escàs, perquè només viu a alguns indrets de la Vall d'Incles.

On viu?

Les poblacions andorranes de tritó palmat són exclusives de dos llacs d'alta muntanya situats per sobre dels 2.200 m d'altitud.

On és?

Els tritons viuen a les vores aquàtiques i àrees d'escassa fondària dels llacs amagant-se entre les pedres submergides. Aproximadament, a Andorra hi hauria aproximadament entre 1.200 i 700 individus en total.

Com és?

És força petit mesurant una longitud cos i cua d'entre 4 a 8 cm. La pigmentació general és bruna, ocre o grisa. Els mascles es poden distingir bastant bé de les femelles quan són en zel perquè són més pigmentats, tenen un filament negre a la punta de la cua i unes membranes negres entre els dits dels peus.

Què fa?

Els tritons desenvolupen el seu cicle de vida des de maig a octubre, cercant menjar, especialment insectes aquàtics i cucs, o reproduint-se a començaments de la primavera.

Com es reproduïeix?

Les femelles ponen entre 300 i 150 ous cada any, que donen lloc a una petita larva aquàtica que a la tardor es transforma en un jove. No obstant, degut als depredadors naturals només una petita part de la seva descendència arribarà a l'edat adulta.

Com l'ajudem?

Malauradament, les truites es mengen tant els tritons adults, com les larves i els ous.

Per aquesta raó l'espècie ha desaparegut d'alguns indrets d'Andorra. Cal doncs, mantenir els estanyos en viu lliures de truites i amb l'aigua neta i oxigenada.

L'HOME, ELS AMFIBIS I ELS RÈPTILS

Els gripaus no escopeixen

El vidriol és completament inofensiu per a l'home

Els amfibis i rèptils són part de l'equilibri delicat de la natura, cal respectar-los tots i conservar-los, però encara hi ha creences populars completament falses que donen una imatge negativa d'aquests animals.

Escorçó:
pupil·la vertical /
musell cap amunt

Colobra:
pupil·la rodona / musell cap abaix

Cal anar en compte amb el verinós escorçó, que injecta verí per mitjà de dos ullals a la part anterior de la boca.

- No agafar ni molestar cap serp si no s'està completament segur que és completament inofensiva.
- Dur calçat gruixut i no remenar pedres.
- En cas de mossegades no intentar xuclar el verí, ni fer torniquets.
- Dur la persona mossegada a un centre mèdic, sense que faci gaire esforç físic.

Conservació

La destrucció de l'hàbitat degut a l'expansió urbanística, la introducció de truites i altres depredadors, els atropellaments a les carreteres, i la contaminació de les aigües són alguns dels problemes que aquests animals han d'afrontar per sobreviure a causa de l'activitat humana.

Davant aquests problemes cal protegir el territori, però també analitzar la situació de les espècies més valuoses i amenaçades com el tritó palmat o la serenalla pallaesa.

